

עין משפט גד מצוה

ו א ב מיי פ"ג מהל' עדות הל' ז (ופס"ד מהל' סנהדרין הל' ג) סגס סט טוש"ע ח"מ סי' ל סעיף א (סי' טו סעי' ג ד):

ז ג ד מיי פ"ג מהל' רואח הל' י"ב סגס עשין פ"א טוש"ע ח"מ סימן ערכ סעיף ד:

ח ה (מיי פ"ו מהל' סנהדרין הל' ט) סגס עשין לו (טוש"ע ח"מ סי' הל' י"ב סעיף א ובהגה):

ט ו מיי פ"א מהל' עדות הלכה ד:

י ז מיי פ"ס הל' א סגס עשין קו טוש"ע ח"מ סי' לה:

יא ח מיי פ"י מהל' סנהדרין הל' ז:

רבינו חננאל

כדי שלא תנעול דלת בפני לווין רבינא אמר דיני ממונות דתנינן הכא דיני קנסות הן ולעולם בעו דרישה וחקירה והני מתניתין דהני מאווחין [כשרין] בהודאות והלוואות. רב פפא [אמר] כולוה בהודאות והלוואות ומתניתין דהכא בדין מרומה לפיכך צריך דרישה וחקירה כדכתיב צדק צדק תודוין רב אשי אמר מתניתין כדשני קראי אחד לדין בצדק תשפוט עובדות וזהו עוליהו ומה הפתח לפרוש המפה על הפתח משום דלמנר צריש המוכר פירות (ב"ב דף קכג.) מנהג גדול היה צירושלים כל זמן שהמפה פרוסה על הפתח אורחין נכנסין: **ה"ב** אמר ר' אהו. פ"ה כשקיבלו עדותן של עדים ואם תאמר א"כ צמאי חסמינן להו הא כיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד וכ"ט שיחזרו צהן תוך כדי דיבור כפ"ה הא מני יימר כדלמרימו טפי מתוך כדי דיבור וכ"ט דלל חשיב הפסק לימא אחר כדי דיבור אמרי' להו ואף על גב דאין פתיחה זו מועלת ויש לומר דה"מ לנשויה הכי אלל דשפיר משני ועי"ל דעד שלא נחקרה עדותן צב"ד יכולין לומר מצודין אנו כדתניא צמוספתא מיהו צקונטרס פירש דפתיחת זכות לאחר שדרשום וחקרום וצאין לישא וליתן וכפ"י משמע צפ' היו צודקין (לקמן ד' מ.) דקמני אס נמצאו דצריהם מכוונים פותחין:

מה

חגניא בן תרדיון לסיכני אחר ר' יוסי לציפורי אחר רבי יהודה בן בתירה לנציבין אחר ‏[‏א‏] רבי יהושע לגולה אחר רבי לבית ‏[‏ע‏] שערים אחר חכמים ללשכת הגזית: דיני ממונות פותחין בו': היכי אמרינן אמר רב יהודה הכי אמרינן להו מי יימר כדקאמריתו א"ל עולא והא חסמינן להו וליחסמו מי לא תניא רבי שמעון בן אליעזר אומר ‏[‏י‏] מסייעין את העדים ממקום למקום כדי שתישרף דעתן ויחזרו בהן מי דמי התם ממילא קא מידחו הכא קא דחינן להו בידים אלא אמר עולא הכי אמרינן יש לך עדים להזימם א"ל רבה וכי פותחין בזכותו של זה שהיא חובתו של זה ומי היא חובתו והתנן ‏[‏י‏] אין עדים זוממין נהרגין עד שיגמר הדין הכי אמינא אילו שתיק האי עד דמיגמר דיניה ומייתי עדים ומזים להו הויא ליה חובתו של זה אלא אמר רבה אמרינן ליה יש לך עדים להכחישן רב כהנא אמר מדבריכם נזדכה פלוני אביי ורבא דאמרי תרווייהו "אמרי' ליה אי לא קטלת לא תדחל רב אשי אמר כל מי שיוודע לו זכות יבא וילמד עליו תניא כוותיה דאביי ורבא רבי אומר ‏[‏ג‏] אם לא שכב איש אותך ואם לא שמית וגו' מיכן

עדותן של עדים ודרשום וחקרום וצאין לישא וליתן היכי אמרי' להו לעדים: מי יימר כדקאמריסו. שמא בענא צאתם חו היא פתיחת הללה ליה: והא קא חסמינן להו. חוסמין אנו את פיהם כשאלו מכחישין אותן ויחזרו צהן בתוך כדי דיבור: ופרכינן וליחסמו. מאי מיקשי ליחסמו ולהדרי בהו: מי לא תניא מסייעין. היו צית דין את העדים קודם קבלת עדות ממקום למקום ומאחר לחזר כשצאין להעיד אומרים להם לא נקבל כאן אלא כאן וכן משס למקום אחר: אנו דחינן להו. וכתיב (דברים יט) וצערת הרע: **ספסא חובתו של זה**. לחזר אחר עדי הזמה כדי שיהרגו הראשונים: ופרכינן מי הויא חובתן. אי הוו מיתמזי השתא קודם גמר דין והא תנן וכו': הכי קאמינא. היכי מזהרינן להאי לחזר אחר עדי הזמה והא חובתן של אלו היא דדילמא שתיק האי עד דמיגמר דין והדר מייתי להו: להכחישן. כגון אנו ראינו אותו הרגו אחר כך חי וקיים דהויא עדות צטילה דהוא והן פטורין לאין זוממין אלא בעמנו הייטם כדיליף צמסכת מכות (דף ס.) רצ כהנא אמר. כך פותחין בזכות לאחר קבלת עדות אומר מתוך דצריכם מזדכה פלוני סופו ללאת מציב דין זכאי לפי ראות עינינו ואחר כך נושאין ונותנין: אס לא שטיס הנקי. מחילת התנאי לזכות:

לב:

כאן בדין מרומה. לא שיודעים צו שהוא מרומה דל"כ אין לדנוי כלל כדדרשינן צפרק שצעות העדות (שצעות ל:) מדבר שקר מרחק: **קול רחיים** בבורני. פ"ה שעת גזירת המלכות^(א) היה שגזרו שלל למוול והיו יראים להזליא קול וקצעו סימן זה וכן משמע צירושלמי כדמוצות (פ"ה) גבי הגזירה שגזרו ציהודה דקאמר מה סימן היה קול מגרום צבורני משמה שם אור נר צבור חיל שצוע הבן פירוש קול מגרום רחיים של גרוסות והא דכתיב צירמיה (כ"ה) והאצדמי מהס קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה קול רחיים ואור נר איכא למימר שגס צראשונה היו עושין סימנין אלו לשם שמחה: **אור הנר** בברור חיר. מכאן נהגו להדליק נר צמילה ומה שנהגו לפרוש המפה על הפתח משום דלמנר צריש המוכר פירות (ב"ב דף קכג.) מנהג גדול היה צירושלים

כל זמן שהמפה פרוסה על הפתח אורחין נכנסין: **ה"ב** אמר ר' אהו. פ"ה כשקיבלו עדותן של עדים ואם תאמר א"כ צמאי חסמינן להו הא כיון שהגיד שוב אינו חוזר ומגיד וכ"ט שיחזרו צהן תוך כדי דיבור כפ"ה הא מני יימר כדלמרימו טפי מתוך כדי דיבור וכ"ט דלל חשיב הפסק לימא אחר כדי דיבור אמרי' להו ואף על גב דאין פתיחה זו מועלת ויש לומר דה"מ לנשויה הכי אלל דשפיר משני ועי"ל דעד שלא נחקרה עדותן צב"ד יכולין לומר מצודין אנו כדתניא צמוספתא מיהו צקונטרס פירש דפתיחת זכות לאחר שדרשום וחקרום וצאין לישא וליתן וכפ"י משמע צפ' היו צודקין (לקמן ד' מ.) דקמני אס נמצאו דצריהם מכוונים פותחין:

אחד דיני ממונות פרק רביעי סנהדרין

טעו. צ"ד צדיני ממונות לא ישלמו דלילמא אי שצקת להו לדרוש ולחקור הוה רווחא למילמא ולא הוו טעו: **כל שכן שאסה נועל**. דמתיראין להפסיד ע"י צ"ד טועין: **רצא אמר**. תרווייהו צמר תקנתא דרצנן ומתניתין צדיני קנסות דליכא למיחש לנעילת דלת אבל

צהודאות והלוואות דאיכא ‏[‏ה‏] למיחש לנעילת דלת צהודאות והלוואות צדיני מלוה וזה צא לידון בעדי הודאה שהודה לו צפניהס או בעדי הלוואה שהלווהו צפניהס דאיכא למיחש לנעילת דלת: **מרומה**. שצית דין מכריין צמוצע זה שהוא רמאי או מצנייס טענת רמאי דצצריו: **צדק סשפוט**. ולא כתיב צדק דלל להזהיר צ"ד לדקדק צו כל כך לדרוש ולחקור: **מסייפא**. שפיר איתרלו צחד מהני שטייני אי כרצי חנינא אי כרצא אי כרצ פפא: **אלל קראי**. דרמי להו ריש לקיש לא קשו דלדק דלל להו לדרישה ולחקירה אחי אלל דלל דין שלך ודלל פשרה שלך לפי ראות עיניך ולא תרדוף את האחד יומר מצצירי: **שסיין טוענעו**. שדחוקו זו את זו: **ואס צוו אחר זו**. משתלך אחת אל היצעה עד שפעצור חצירתה ואח"כ תעצור היא: **מעלות צים חורון**. מקום נר ואין דרך לנטות ימין ושמצל ונריך האי לנטות לאחוריו עד שמואל מקוס לנטות: **אס עולות שסיין**. כגון זה עולה מצד זה וזה עולה מצד זה ופוגעות צראש חודו של הר והצקעה עמוקה מימין ומשמאל:

קרוצה. לעירה: **ומעלות שכר**. לאחת ומידחה: **קול ריחיס**. שנשמעין צצורני. מקוס: **שצוע הבן שצוע הבן**. סימן הוא שיש שס צרית מילה כמכריז ואומר שצוע הבן כאן והריחיס סימן לשחיקת סממנין למכת המינוק ושעת גזירת המלכות^(א) היה שגזרו שלא למוול והיו יראים להזליא קול וקצעו סימן זה: **אור הנר צבור חיל**. ציום אלו נרות נראיס הרצה צלילה סימן הוא כמו שצועק משמה שס משתה שס. צרית מילה קרי שצוע הבן על שס שהוא לסוף שצוע: **אחר חכמים לשיצה**. צית הוועד ששס צית דין קצוע כגון אחר ר' אליעזר צלוד וכן כולס כל ‏[‏י‏] אחד למקומו: **לגולה**. לפומצדיתא כדתנן צר"ה (דף כג:) עד שרואה כל הגולה לפניו כמדורת אש ואמרינן (שס דף כג:) מאי גולה אמר אציי פומצדיתא שעיקר יציבת צצל שס היתה: **אחר חכמים**. סנהדרי גדולה: היכי אמרי'. צפתיחת זכות כשקיבלו

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה רצא אמר וכו' והלוואות איבא למיחש לנעילת דלת הס"ד:

מסורת הש"ס

- ↑ [לעיל ג.] וע"ש פרש"י.
- ↑ [עיי חוס' לעיל ג.] ד"ה שלל מעעול וכו'.
- ↑ [מוספתא דצ"ק פ"צ].
- ↑ [ל"ל רבי חנינא בן אחי ר' יהושע לגולה כך הגירסא הסוטה צילקוט פרשת קדושים רמז מר"א וש ציה כדי לתן טעם דמציט שהיה בגולה עיי צרכות סג: יעגן בצבור אכן הגירסא שלפנינו אחר ר' יהושע לגולה קשה טובא דהא לעיל צמיון קאמר אחר ר' יהושע (לפקיעין ס) צמוצות קג:.
- ↑ [מטה סג] לקמן מ: [מוספתא פ"ט].
- ↑ [מסכת פ"ט].
- ↑ [בס"א] ושעת השמה, ט) עיי ר"מ, [בס"א] שעת השמה,

תורה אור השלם

- ↑ לא תעשו עול במשפט לא תשא פני דל ולא תהדר פני גדול בצדק תשפט צמיתך: ויקרא יט טו
- ↑ צדק צדק תודוין למען תודויה וירשת את הארץ אשך יי אלהיך נתן לך: דברים טו כ
- ↑ והשביע אותה הבדון ואמר אל האשה אם לא שכב איש אותך ואם לא שטית טמאה תחת אישך הניקי ממי החמרים המקברים האלה: במדבר ה יט

הגהות הגר"ח

(א) רש"י ד"ה רצא אמר וכו' והלוואות איבא למיחש לנעילת דלת הס"ד:

הגהות הגר"א

[א] ‏[‏ב‏] אמר חנינא בן אחי ר' יהושע כל"ל:

מוסף רש"י

מסייעין את העדים. שמייעדיס עדות נפשות וכצודקין אותן היו מסייען אותן מפניה לפניה ומלפניה לנשכה (סוטה ח).

^[1] תדחל דלא מיקלטת תניא נמי הכי ר' אומר אומר אני אם לא שכב איש אותך ואם לא שטית טמאה תחת אישך הניקי